

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_14258

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Σελτζούκοι Τούρκοι	α. Νικηφόρος Φωκάς
2. Οθωμανοί Τούρκοι	β. Μαρτίνος Λούθηρος
3. Αναγέννηση	γ. Ισαάκιος Β' Άγγελος
4. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση	δ. Ρωμανός Δ' Διογένης
5. Σταυροφόροι	ε. Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος
	στ. Ηράκλειος
	ζ. Καθολικός Άνθρωπος

(μονάδες 5)**Απάντηση:** 1-δ, 2-ε, 3-ζ, 4-β, 5-γ

2) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις/ονόματα: (τρεις λέξεις/ονόματα περισσεύουν): Ισπανός, Οθωμανός, Άραβας, Μαγγελάνος, Άγγλος, Πορτογάλος, Βάσκο ντα Γκάμα, Βαρθολομαίος Ντιάζ.

(μονάδες 5)

Η κυριαρχία των _____ στη δυτική Ασία και στις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου κατέστησε δύσκολη, αν όχι αδύνατη, τη μεταφορά ασιατικών προϊόντων προς την Ευρώπη. Παράλληλα ο μονοπωλιακός έλεγχος του εμπορίου των μπαχαρικών στη Μεσόγειο από τους Βενετούς και τους _____ και η έλλειψη πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη, καθιστούσαν αναγκαία την αναζήτηση καινούριων δρόμων προς τις χώρες της Ανατολής. Πρώτοι οι _____ οργάνωσαν, με τη χρηματοδότηση του πρίγκιπα Ερρίκου του θαλασσοπόρου εξερευνητικά ταξίδια για την ανακάλυψη του θαλάσσιου δρόμου προς τις Ινδίες, παραπλέοντας την Αφρική. Έτσι ο _____ έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, ενώ λίγο αργότερα, ο _____, ταξιδεύοντας δυτικά έκανε τον πρώτο περίπλου της γης.

Απάντηση: Οθωμανών, Άραβες, Πορτογάλοι, Βαρθολομαίος Ντιάζ, Μαγγελάνος

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, τυπογραφία.

(μονάδες 8+7=15)

Σκλαβηνίες: Όταν οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε εδάφη της σημερινής Ελλάδας δημιούργησαν τις λεγόμενες σκλαβηνίες, που ήταν νησίδες σλαβικού πληθυσμού, σκορπισμένες ανάμεσα στους ντόπιους.

Στον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας, όπως προαναφέρθηκε, οι σκλαβηνίες αποτελούσαν αυτόνομες νησίδες σλαβικού πληθυσμού, μικρότερης ή μεγαλύτερης έκτασης. Στη διάρκεια του 9ου αι., οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα βορειοδυτικά της Χερσονήσου του Αίμου εξελίχθηκαν στα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και Κροατών. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των δύο αυτών κρατιδίων διευκόλυνε τον εκχριστιανισμό των δύο λαών επί Βασιλείου Α'. Την ίδια εποχή (9ος αι.), οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου άρχισαν να ενσωματώνονται στην επεκτεινόμενη θεματική διοίκηση του Βυζαντινού Κράτους. Οι σκλαβηνίες ήταν αρχικά ημιαυτόνομες και πλήρωναν φόρο υποτέλειας. *(η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 13 και 26 του σχολικού βιβλίου)*

Τυπογραφία: Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού υπήρξε καταλυτική και η συμβολή της τυπογραφίας. Ως τα μέσα του 15ου τα βιβλία ήταν χειρόγραφα και γι' αυτό πολύ ακριβά και σπάνια. Έτσι, όταν ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος από τη Μαγεντία της Γερμανίας χρησιμοποίησε, γύρω στο 1450, κινητά μεταλλικά στοιχεία για την εκτύπωση των βιβλίων, η ανθρωπότητα βρέθηκε μπροστά σε ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, την εφεύρεση της τυπογραφίας. Τα τυπογραφεία εξέδωσαν κατά τον 15ο αιώνα 30-35 χιλιάδες βιβλία και τον 16ο 150-200 χιλιάδες, ευνοώντας έτσι την πρόσβαση στη γνώση. Η φιλομάθεια όμως του κοινού περιορίστηκε στις πόλεις. Στην επαρχία η πλειονότητα του πληθυσμού παρέμενε αναλφάβητη και μακριά από τις εξελίξεις. Θα χρειαστεί η συνδρομή ενός παρόμοιου κινήματος δύο αιώνες αργότερα, του Διαφωτισμού, για να αφυπνιστούν περισσότερο οι ανθρώπινες συνειδήσεις. *(Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 120-121 του σχολικού βιβλίου)*

ΘΕΜΑ 2

2.α Πώς διαμορφώθηκε η κυρίαρχη τάξη του Βυζαντίου στα τέλη του 10ου αι. μ.Χ.;

(μονάδες 12)

Η σύνθεση της κυρίαρχης τάξης στο Βυζαντινό κράτος είχε αλλάξει ήδη από τον 8ο αιώνα: το κράτος από τότε κατέβαλε προσπάθειες, για να αντικαταστήσει τους

παλιούς μεγαλόγαιοκτημόνες με μια παλατιανή αριστοκρατία που μισθοδοτούνταν για τα αξιώματα που κατείχε. Οι οικογένειες των νέων γαιοκτημόνων συνέρρεαν τώρα στην Κωνσταντινούπολη, για να εξασφαλίσουν ένα προσοδοφόρο αξίωμα και να ενταχθούν στην αριστοκρατία αυτή.

Από τα τέλη του 10ου αι., η αριστοκρατία της γης και η αριστοκρατία των αξιωμάτων συνδέονται με επιγαμίες. Η κυρίαρχη τάξη ενοποιείται. Μέσα σ' αυτή την τάξη δεσπόζουν οι βασιλικοί, που μονοπωλούν τα κυριότερα στρατιωτικά και πολιτικά αξιώματα. Οι βασιλικοί κυριαρχούν πια κοινωνικά και οικονομικά στην Κωνσταντινούπολη και είναι ακόρεστοι για πλούτο, διότι γνωρίζουν ότι κάποια στιγμή μπορεί να χάσουν την αυτοκρατορική εύνοια.

Οι αγροτικές κοινότητες και ο δήμος υφίστανται την ασφυκτική πίεση των μεγάλων γαιοκτημόνων, των δυνατών, και περιέρχονται σταδιακά υπό την κηδεμονία και την προστασία τους. *(Η απάντηση στη σελ. 38 του σχολικού βιβλίου)*

2.β Η μάχη του Κοσσυφοπέδιου (1389 μ.Χ.): Ποιοι συγκρούστηκαν και ποια ήταν τα αποτελέσματά της;

(μονάδες 13)

Η αποφασιστική μάχη που έκρινε το μέλλον της Χερσονήσου του Αίμου έλαβε χώρα στο Κοσσυφοπέδιο (1389). Ο σέρβος ηγεμόνας Λάζαρος, επικεφαλής των βοσνιακών και σερβικών στρατευμάτων, συγκρούστηκε με τον Μουράτ.

Στην αρχή φάνηκε ότι η τύχη ευνοούσε τους Σέρβους. Ο ίδιος ο σουλτάνος δολοφονήθηκε. Όμως οι υπέρτερες οθωμανικές δυνάμεις, καθοδηγούμενες από τον διάδοχο του Μουράτ Βαγιαζήτ, απέσπασαν τελικά τη νίκη. Οι Σέρβοι αναγκάστηκαν να αναγνωρίσουν την επικυριαρχία του σουλτάνου.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 86 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική